

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)

No. (Štev.) 10

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES.

9. marca (marzo) 1961

Pismo iz Pakistana

Dacca, 19. februarja 1961

„Pred odhodom iz Združenega kraljestva in v zadnjih dneh sem slišala veliko o Vzhodnem Pakistanu — plodni deželi z velikimi rekami in znani po gostoljubnosti prebivalstva. Ko sva danes popoldne z možem letela proti Dacci, sva si ogledovala te reke in zelena polja.“ S temi besedami je kraljica Elizabeta ob svojem nedavnem obisku začela svoj nagovor v parku Ramna, kjer je bil njej na čast prirejen sprejem z več tisoč gosti. Komaj bi bilo mogoče bolj jedrnat in točno opisati Vzhodno Bengalijo. Žal Ganges in Bramaputra, kadar se v Himalaji prehitro topi sneg, to deželo pogosto poplavi, tako da je prebivalstvo na robu lakote, zakaj tu ni plodna samo zemlja, ampak se tudi prebivalstvo tako hitro množi, da vedno živi iz rok v usta. Trenutno se Vzhodni Pakistan z vsemi silami bori, da bi prebil začarani krog revščine. Opaziti je prve znake izboljšanja.

Medel vtis, da ima Vzhodni Pakistan več kot 50 milijonov goste naseljenega prebivalstva, je bilo mogoče dobiti tudi med sprejemom v Ramni, kajti zunaj kroga miz, za katerimi so sedeli imenitnejši gosti, so pritiskale prijazno razpoložene množice. Neverjetno je, koliko prijateljstva do Britanije kažejo tu navadni ljudje kljub vsemu govorjenju o preteklem kolonialnem zatiranju. Časopis „Pakistan Observer“ je napisal v uvodniku: „Z Britanci smo tesno povezani že več kot 200 let. Veliko smo se naučili od Britanije. Včasih smo imeli med seboj ostre spore. Toda v najtemnejših dneh našega narodnega boja za neodvisnost, so naši ideologi in politični voditelji, ki so dobro poznali britansko zgodovino in miselnost, ohranili v svojih srcih topel kotiček za britanski način življenja, za prirojeno poštenost Britancev in za modrost, ki navdaja britanske politične institucije.“

Seveda so pri vsem tem Bengalci hudi nacionalisti, ponosni na svoj jezik, svojo kulturo in svojo vero. Šum je šel po množici, ko je kraljica zaključila svoj govor z bengalskim stavkom: „Bog naj vas vse blagoslovi!“ V svoji dobrodošlici je sprejemni odbor Dacce poudaril, da je pred 75 leti kraljičin praded ob obisku v Dacci dobil kot darilo kos muslina, po katerem so bili tukajšnji obrtniki znani po vsem svetu in o katerem so v Evropi govorili, da so ga tkale vile iz niti spredenih iz vetra.

Na občutljivo struno je kraljica zadela tudi, ko je rekla, da je vesela, ker so britanski znanstveniki lahko pomagali Bengalcem, da pa se želi spomniti prav tako na to, da je Evropa gradila na dediščini, ki jo je prevzela od azijskih in islamskih učenjakov. Ljudje tukaj še nikakor ne čutijo za kulturne novodošlece, njihov čut za povezanost z ostalim islamskim svetom pa je še bolj doživet. Pogosto se zanimajo za muslimanski vpliv v Evropi in sprašujejo tudi po življenju in usodi muslimanov v Jugoslaviji.

Na kraljičin obisk se je Dacca pripravljala več kot dva meseca. Preuredili so tri ceste, renovirali hišo, v kateri je stanovala in končno okrasili vse mesto z zastavami in lučkami. Poslopji Narodne knjižnice in Vrhovnega sodišča sta bili v celoti razsvetljeni. Posebno prijazno so sijale neštete barvaste žarnice v drevesnih krošnjah. Človek je dobil vtis pravilne dežele. Motilo je le to, da vsi vemo, da se pod to zunanjo sliko skriva še veliko siromaščine. Vendar so izdatki koristili, ker je po obisku ostalo mnogo trajno izboljšanje, predvsem pa je dal sprejem, za katerega so bili namenjeni, nov zamah tej deželi in občutek, da ima dobre prijatelje.

Na vrtu rezidence namestnika Visokega komisarja za Združeno kraljestvo v Vzhodnem Pakistanu je kraljica obiskala državljanke Britanije in drugih držav Commonwealtha. Potem ko so njo in princa Filipa vsi pozdravili z vzklikanjem, sta oba hodila med 2000 navzočimi in prijazno ogovarjala posameznike. Posebno dolgo sta se oba zadržala v razgovoru z indijskimi diplomati. Tudi guverner Vzhodnega Pakistana je vsakemu od njih posebej stisnil roko. Ljubeznost, ki jo kažejo zastopniki Indije in Pakistana, drug do

NAPORI ZA OHRANITEV REDA IN SVOBODE V KONGU

Pohod Gizengovih komunističnih oddelkov iz province Oriental proti jugu, skozi mesto Luluaburg, s katerim je ta sovjetski privrženec nameraval prerezati Kongo na dve in tako preprečiti zvezo med Kasavubujem v Leopoldsvillu na zahodu in Čombejem v Katangu na vzhodu, se je pretekli teden iznenada razblinil v nič, ko je njegovo vojaštvo izvedelo, da so se začela za njihovimi hrbti pogajanja med črnimi vodji za ureditev kongoškega problema.

Zlasti je vplivalo na položaj v Kongu dejstvo, da so se v vojaški zvezi proti Gizengi združili Kasavubu, Čombe in Kalonji, se pravi Leopoldville, Katanga in Kasai. Ti trije so podpisali vojaško pogodbo, po kateri so združili proti Gizengi ok. 13.000 mož vojske. Istočasno so sklicali za minuli ponedeljek kongoško „vrhunsko“ konferenco na otoku Madagaskarju, na katero so povabili tudi Gizengo in vodjo Kivu province Kasamure, da bi na njej razvozljali zapletene kongoške razmere.

Vojaško pogodbo je podpisal v Elizabetvillu predsednik Konga Ileo, predstavljajoč Kasavubuja in kongoško osrednjo vladu, ki jo priznava OZN; Čombe, predsednik province Katanga in Kalonji, vodja južnega dela province Kasai, ki jo imenuje rudniško državo. Pogodba je izključno vojaškega značaja, poudarjajoč, da ne priznava neodvisnosti Čombeja in Kalonj, medtem ko istočasno Katanga in južni Kasai ne priznavata leopoldvillskega režima s to pogodbo. V pogodbi nadalje podpisniki pravijo: „Pogodbo smo podpisali zato, da smo ustvarili skupen blok proti nevarnosti okupacije OZN, komunistične tiranije in nove 'korejske' vojne... pogodba ni naprjena proti vladam v provincah Oriental in Kivu, obsojamo pa nevarnost komunistične tiranije nad vsem Kongom.“

Medtem je glavni tajnik OZN Hammarskjöld poslal Kasavubuju opozorilo, v katerem ga poziva na sodelovanje z OZN za preprečitev državljanske vojne v Kongu. Nekateri delegati OZN so se že prenekatikrat vprašali, zakaj Hammarskjöld poziva na red in prepoveduje vojaško akcijo samo protikomunistu Kasavubuju, medtem ko še ni niti z besedo omenil Gizenge in njegovega zbiranja komunističnih sil

v severnem delu Konga ob podpori ZSSR in ZAR. Hammarskjöld je na ta vprašanja odgovoril, da OZN priznava samo Kasavubujev režim in se zato samo nanj obračajo. Gizenge pod nobenim pogojem ne namerava OZN priznati in zato da zanj ne obstoja.

Po iznenadnem umiku Gizengovih oddelkov iz Luluaburga so v tem mestu Kasavubujevi vojniki, ki so ga nato zasedli, uprizorili pravo klanje med tamkajšnjimi črnci, ker so nekateri lumbisti pobili tri njihove tovariše, tri pa ranili. Pomorili so 44 civilistov, nad 1.000 pa jih je zbežalo v paniki pod okrilje oporišča OZN, kjer so dobili zaščito.

Zaradi tega in podobnih izpadov je OZN izdala povelje svojem vojaštvu v Kongu, da mora streljati na vsakega, ki bi mu nameraval vzeti orožje, Hammarskjöld pa je zaprosil Indonezijo in Maroko, naj obdržita svoje oddelke v Kongu, da se ne bi število vojaštva nevarno znižalo. Hammarskjöld meni, da bi mogel položaj obvladati s 25.000 možmi, potrebuje pa poleg tega še 135 milijonov dolarjev za izvajanje sklepov OZN v Kongu. Akcijo v Kongu podpirajo finančno vse članice OZN, razen ZSSR in njenih satelitov.

Do novih zapletljivosti med kongoškimi protikomunisti in OZN pa je prišlo preteklo nedeljo, ko je Kasavubujevo vojaštvo napadlo vojaštvo OZN v pristanišču Banana in ga izgnalo. Do hudih strelskih spopadov je tudi prišlo v največjem kongoškem pristanišču Matadi, kjer so Kasavubujevi oddelki napadli oddelek OZN, sestavljen večinsko iz sudanskega vojaštva in ga poglani iz mesta. Izguba Matadija je prizadejala OZN velik udarec za njene operacije v Kongu.

Do spopadov med protikomunističnimi oddelki v Kongu in oddelki OZN je prišlo zato, ker so se začeli protikomunisti bati, da jih bodo OZN razorožili, če bo Hammarskjöld začel izvajati svoje grožnje proti Kasavubujevi vladi. Niso pa mogli ugotoviti, če je dal povelje za izpade proti OZN Kasavubu sam, ali pa so jih izvedli samostojno posamezni črnski častniki.

Vsekakor se je položaj zopet začel razvijati v smer, ki jo ameriška vlada smatra za tako važno, da je dala po-

Quadros na razpotju

Novi brazilski predsednik Quadros je najprej prijetno presenetil zahodni svet, ko se je z vso strogostjo spravil na gospodarsko in finančno ureditev zavožene države, kakršno mu je zapustil Kubiček. V enem mesecu, odkar je postal predsednik, je Quadros: 1. odpustil 20.000 državnih uradnikov, ki jih je nastavil Kubiček po 1. septembru lanskega leta; 2. objavil je, da ne bo nastavil nobenega novega državnega uradnika v letošnjem letu; 3. črtal je iz državnega proračuna 100 milijard cruzeros; 4. ukazal vsem ministrstvom „čisti svoje proračune za 30% in 5. odpustil vse davčne in carinske inspektorje, ki so bili kdaj koli osumljeni službenih nepravilnosti.“

drugega okreplja upanje, da se bodo odnosi med tema dvema deželama kmalu izboljšali, kar je zelo potrebno spritju pritiska s severa.

Dolge večerne obleke in smokingi so spominjali na čase britanskega imperija, toda Britanci, ki jih je kraljica pozdravljala v Dacci in drugod, se nimajo več za predstražo imperialne oblasti na subkontinentu, temveč se počutijo kot enaki med enakimi, kot odposlanci svoje domovine, ki jim je naloga pomagati domačinom. Pri izpolnjevanju te naloge se jim je pridružilo že mnogo drugih Evropejcev, Američanov in Japoncev. Dobrodošlica meščanov Dacce pravi: „Posebno občudovanje med Pakistanci je Veliki Britaniji prinesel duh razumevanja in lahkote, s katero je sprejela potrebo po spremembi, in pa modrost, ki jo je pokazala, ko je bilo treba reševati občutljivi in težavni politični problem podelite neodvisnosti.“

Spomenica dalje poudarja, da vezi, ki družijo Britanijo s Pakistanom, niso samo trgovske in politične. Niti se ne

V zunanji politiki pa je Quadros igrar nevarno igro za Brazilijo na eni in za ves zahodni svet in zlasti še za ameriško celino na drugi strani.

Objavil je, da bo Brazilija na prihodnjem zasedanju glavne skupščine OZN glasovala za debato o pripustitvi dežel Kitajske v OZN; dalje je komaj pet dni potem, ko je dobil iz ZDA sporočilo, da mu bo Washington dal posojila 100 milijonov dolarjev za zasilno ureditev financ, objavil, da se bo Brazilija gospodarsko in finančno morala nasloniti tudi na komunistični blok. Brazilija ima danes 1,18 milijard notranjega in 3,8 milijard dolarjev zunanjega dolga.

Nadalje je Quadros skoro sprožil re-

omejujejo na uporabo angleščine, ki je v Pakistanu in Indiji še vedno učni in trgovski jezik. „Vezi med nami izvirajo iz skupne vere v življenjske vrednote, ki jih narodi naših dveh držav sprejemajo za temeljne in trajne, ko črpajo moč in stabilnost iz skupne odločnosti, da bodo delali za svet, kjer bo človek prost in bo mogel živeti do-vojno in pošteno. Dvojni pojem liberalizma in demokracije, ki ima tako veljavo v Veliki Britaniji, sprejemamo tudi mi kot sodobni izraz temeljnih načel naše lastne preteklosti in kulture.“

Kraljičin obisk je prinesel na dan najboljše v tukajšnjih ljudeh in pokazalo se je, da britanska monarhija nikakor ni preživela institucija, temveč živa ustanova, ki daje navdih „idealom svobodnega in enakega sodelovanja med narodi pri delu za skupno blaginjo“. To samo potrjuje, da so institucije tiste, kar ljudje iz njih naredijo, da pa tudi najmodernejše institucije ne pomagajo, če ljudje niso dobre volje.

Ljubo Siré

velje ameriškim vojnim ladjam, katere so plule na obisk v Južno Afriko, naj se obrnejo nazaj proti severu in odplujejo proti Kongu.

Nadalje je Quadros skoro sprožil resen diplomatski spor z ZDA, ko je pustil čakati na avdienco Kennedyjevega odposlanca A. Berleja, katerega je ZDA poslala na potovanje po latinski Ameriki, da bi nabral podatke in predloge posameznih vlad za rešitev njihovih socialnih, gosp. in finančnih problemov.

In takoj po končanih burnih razgovorih z Berlejem je Quadros objavil, da je povabil jugoslovanske komunističnega diktatorja na obisk v Brazilijo letošnje leto. Prav tako namerava povabiti še druge tkzv. nevtrale in sicer indijskega Nehruja, egipčanskega Nasserja, indonezijskega Sukarna in ganskega Nkrumaha.

Prav tako je Quadros odvzel priznanje Latviji, Litvi in Estonski kot državam, ki so suverene, toda okupirane od sovjetov. ZDA še danes priznava te tri države in jih smatra za okupirane od Moskve. Ukazal je nadalje takojšnja pogajanja za priznanje komunističnih režimov v Romuniji, Bolgariji in na Madžarskem. Sporočil je Hruščevu, da bo uporabil vsa sredstva za doseg do-

Graditev francosko-afriške skupnosti

Tunizijski predsednik Burgiba je pretekli terek odletel iz Francije v Rabat na pogreb umrlega maroškega kralja Mohameda V. Pred odhodom iz Pariza je izjavil, da je na vidiku konec dolge alžirsko-francoske vojne kot rezultat razgovorov, ki jih je imel z De Gaulleom.

V Rabatu se je sestal s Ferhatom Abbasom, vodjem uporniške alžirske vlade, ki se je tudi udeležil pogreba maroškega Mohameda V. Abbas mu ni hotel dati nobene pozitivne izjave, dokler se ne bo prej posvetoval s svojo uporniško vlado, ki deluje v Tuniziji.

De Gaulle je Burgibi pojasnil svoj načrt o zgraditvi francosko-afriške politične in gospodarske skupnosti, v katero bi spadale Francija, Maroko, Tunizija in Alžir. Pozneje bi vključili v to skupnost še francosko Saharo, nakar bi se ta skupnost razširila tako, da bi

brih odnosov med ZSSR in Braziljo.

Quadros tudi nasprotuje ameriškim načrtom za skrajno akcijo ameriških držav proti Kubi. Izjavil je, da ne odobrava Castrovega načina vodenja Kube, toda Brazilija se ne namerava dotakniti bratatega komunista v Havani, dokler ta ne bo začel izvažati komunizma po latinski Ameriki.

Nekateri opazovalci trdijo, da bo Quadros postal sčasoma močnejša politična figura na tej polobli, kakor je Castro in lahko še mnogo bolj nevarna za enotnost ameriških celin zaradi pakiranja z Moskvo za izžemanje Zahoda v izključno brazilsko korist, vendar pa menijo, da se predalet sa levo ne bo mogel spuščati, ker ga budno opazuje brazilska vojska, katero vodi močna desničarska skupina generalov in pa opozicijski Kubičkovi pristaši.

Vplivni brazilski časopis O Globo, ki je podpiral predsedniško kandidacijo Quadrosa, se je sedaj že obrnil proti njemu, ker da ni dopustiti, da bi se Quadros tako nevarno igral z usodo države. Eden latinsko-ameriških diplomatov je o dosedanjem Quadrosovem vladanju izjavil: „Janio hodi v gospodarstvu po desni, v politiki pa po levi. Je to zelo neiskrena in nevarna igra.“

tvorila večjo sredozemsko skupnost, v katero bi se vključile še Španija, Italija, Libija in morda Portugalska.

Burgiba je naklonjen tem De Gaulleovim idejam in načrtom in jih je prenesel uporniškega vojdu Abbasu. Burgiba je prepričan Abbasa, da bi samostojen Alžir z velikimi težavami postal gospodarsko in politično stabilna sila in da je zato bolje, če se poveže s Francijo, Marokom in Tunizijo.

Abbas je na to pristal in je objavil, da pričakuje, da bo De Gaulle kmalu pokazal naklonjenost upornikom s tem, da bo spustil iz internacije na otoku Aix Ahmeda ben Bello, uporniškega podpredsednika, ki ga je dal zapreti leta 1956. Prav tako je Abbas z odobravanjem sprejel De Gaulleov predlog o čim prejšnjem začetku pogajanj za končanje alžirske vojne in da je pripravljen pridružiti se Maroku in Tuniziji v rahlo federacijo s Francijo.

IZ TEDNA V TEDEN

Veliko presenečenje je v ZDA pa tudi drugod povzročila odločitev dr. Frondizijeve vlade v Argentini za posredovanje v sporu med ZDA in Kubo. Nekateri menijo, da predstavlja preusmeritev sedanje arg. vlade bolj proti levici.

Eduardo Victor Haedo je novi predsednik urugvajskega državnega vladnega sveta.

V Čilu so imeli v nedeljo, 5. t. m. splošne parlamentarne volitve za popolno obnovo poslanske zbornice in polovico senatorjev. Volilni rezultati še niso povsem znani, vendar je gotovo, da imajo stranke, ki podpirajo predsednika Alessandrija — radikali, liberalci in konservativci, — še naprej večino, čeprav so za nekoliko v številu dobljenih glasov nazadovale od zadnjih volitev. Napredovali so krščanski demokrati, socialisti in komunisti.

V Mehiki je skupina intelektualcev objavila, da so Castrovi na Kubi zagrešili veliko kulturno barbarstvo. Pošljiko 2.000 izvodov Pasternakovega romana Dr. Živago, ki je v Buenos Airesu izšel v španskem prevodu, so po prihodu v Havano zaplenili kot „protirevolucionarno propagando“ ter jo uničili.

V Mehiki se je začel mednarodni kongres za „utrditev miru, utrditev suverenosti in gospodarstva. Je to povsem kongres, ki so ga pripravili komunisti za svojo propagando in za napade na Severno Ameriko. Kongres je začel b. predsednik Lazar Cardenas. V svojem govoru je poveljeval Castrovo revolucijo ter silovito napadal Združene države Amerike. Isto je storil argentinski delegat Alberto Castella. Pred začetkom kongresa v nedeljo, 5. marca, je v zborovalni dvorani eksplozirala močna petarda. Kongresa se udeležuje 1.500 delegatov iz posameznih južnoameriških držav. Iz Argentine jih je navzočih kar 40 ter iz raznih evropskih in azijskih držav, ki so pod komunističnim jarmom.

Na Kubi so se v zadnjih dneh odigrali naslednji dogodki: Skupina protirevolucionarjev je skušala z atentatom ubiti komunističnega gospodarskega diktatorja ter kom. ideologa dr. Guevaru. Atentat se ni posrečil. V mestu Camaguey so Castrovi vdrl v cerkev sv. Ane ter z nasiljem preprečili branje škofovske pastirske poslanice. Več oseb je bilo ranjenih. Castrovski tisk je škofovsko poslanico označil za „napad na domovino“. Istočasno je sprožil nove napade na kat. Cerkev ter njene predstavnike, katere je označil za peto kolono kubanske revolucije. Za razpoloženje med ljudstvom na Kubi je značilen tale dogodek: V provinci Pinar del Rio sta v nekom manjšem mestu ravnatelj jetnišnice in vojaški častnik odprla jetnišnico ter iz nje izpustila vse politične pripornike. Z njimi sta pobegnili tudi v planine in se priključila demokratskim borbam. V nedeljo, 5. marca, so proticastrovi napadli Castrovo propagandiste, ki so čakali na govor svojega gospodarja. Pri napadu z drvečega avtomobila je bilo ubitih več ljudi. Castro je pozneje zaradi tega napada znova silovito napadel Združene države Amerike. Prav tako kat. Cerkev.

Na vojaški šoli v mestu Bragg v ZDA se je pričel tečaj za protigverilsko vojskovanje. Tečaja se udeležujejo častniki iz raznih protikomunističnih držav in sicer: iz Argentine 3, Bolivije 8, Ekvadorja 6, Gvatemale 5, Irana 2, Nikaragve 1, Norveške 2, Turčije 2 in Indonezije 2.

Vojna mornarica ZDA je objavila, da bo posodila Argentini tri rušilce iz II. svetovne vojne.

Republika Salvador je prekinila diplomatske stike s Kubo.

V Rimu je umrl na posledicah operacije kardinal Mimmi. V Argentini je bil znan, saj je bil še pred petimi meseci tu kot papeški legat na prvem vseameriškem Marijanskem kongresu.

JUBILEJNO LETO SOCIALNIH OKROŽNIC

Na socialnem področju obhajamo letos dva velika jubileja: 70-letnico socialne okrožnice „Quadragesimo anno“, ki jo je izdal papež Pij XI. Po vsem svetu, razen za železno zaveso, se bodo v tem letu vršile večje ali manjše jubilejne svečanosti. V Rimu bo velik mednarodni delavski kongres in ob tej priložnosti bo sedanji papež Janez XXIII. izdal novo socialno okrožnico. Že sedaj je silno zanimanje za to okrožnico. Slovesna jubilejna zborovanja bodo imele letos številne kršćanske delavske in tudi kršćanske delodajalne organizacije.

Tudi mi, Slovenci, ki živimo v svobodnem svetu, se hočemo letos spominjati obeh okrožnic in hočemo slovesno proslaviti njun jubilej. To hočemo storiti zlasti še zato, ker vemo, da nasilni komunistični režim doma ne bo dopustil nobene proslave. Bomo pa zato tembolj glasno proslavljali ta jubilej mi Slovenci, ki nam usta niso zavezana.

O vsebini, pomenu in sadovih obeh jubilejnih okrožnic meno letos še pisali. Danes naj naglasimo samo to, da sta obe okrožnici zgodovinska prelomnica v reševanju gospodarsko socialnih vprašanj. O okrožnici „Rerum novarum“ lahko rečemo, da je imela naravnost revolucionarni značaj. Leon XIII. jo je namreč izdal v času, ko sta bila v polnem razmahu gospodarski liberalizem in kruti brezobzirni kapitalizem. V imenu napačno pojmovane svobode so delodajalci do skrajnosti izjemali delavske množice, odirali konzumenta in si kopičili ogromno bogastvo. To delovanje so štitele liberalne vlade in ta sistem so znanstveno utemeljevali gospodarski strokovnjaki iz šole gospodarskega liberalizma. Ta sistem so odobraval tudi nekateri katoličani.

Proti temu splošnemu svetovnemu javnemu mnenju je nastopil s silno ostro besedo papež Leon XIII. Obsodil je kopičenje bogastva v rokah maloštevilnih, dočim živi večina v bedi. Zlasti je obsodil nečloveško izžemanje proletariata. Dal je navodila za rešitev delavskega vprašanja in zlasti za ureditev pravičnega razmerja med delavci in delodajalci.

Odmev prve socialne okrožnice je bil ogromen, kakor je mogel 40 let pozneje ugotoviti papež Pij XI. v drugi socialni okrožnici. Glas okrožnice „Rerum novarum“ se ni izgubil v praznino. Strmeč so ga poslušali in z velikim zadovoljstvom sprejeli ne le poslušni sinovi Cerkve, temveč tudi premnogi taki, ki so zablodili daleč od resnice in edinstvi vere, in domala vsi, ki so se poslej bodisi z zasebnim študijem ali kot zakonodajalci trudili s socialnimi in gospodarskimi vprašanji. Sploh noben znanstvenik in noben zakonodajalec ni mogel poslej mimo te okrožnice, kadar je šlo za socialno vprašanje (Glej o tem: dr. Ivan Ahčin, Ob jubileju).

Podobno mnenje bi lahko izrekli tudi o okrožnici „Quadragesimo anno“. Za slovesno proslavo jubileja cmenjenih socialnih okrožnic med svobodnimi Slovenci je dala pobudo naša so-

OB ŠKOFOVEM ROJSTNEM DNEVU IN GODU

Danes, v četrtek, 9. marca, je 78. rojstni dan leta 1959 umrlega škofa dr. Gregorija Rožmana, v nedeljo bo pa njegov god.

Obek se spominjamo tako kot smo delali tedaj, ko je bil še živ, ko je prihajal med nas, nas učil, svaril in kazal pravo pot božje resnice ter nam polagal v srca prelepe nauke, da bi se med seboj radi imeli, si pomagali v stiskah in težavah in da bi na svoj narod doma nikdar ne pozabili.

Njegovo izmučeno telo počiva v miru na lemontskem griču slovenskih frančiškanov v Severni Ameriki, njegova duša pa pri Bogu uživa plačilo, ki ga Bog naklanja svojim najbolj zvestim in gorečim služabnikom.

Spomin nanj, spomin na našega nadpastirja, na cerkvenega kneza, ki je v najusodnejših trenutkih življenja slovenskega naroda, neustrašeno nastopil v obrambo resnice in pravice ter obsodil zločinski komunizem, zaradi tega pa nato tudi nastopil teško begunsko in izseljensko pot, polno ponižanj in zasramovanj, živi med nami, in bo živ, dokler bo bilo še eno samo pošteno slovensko srce, ki bo vse gorelo v ljubezni do Boga in slovenskega naroda ter bo za njegovo lepšo bodočnost doprineslo tudi največje žrtve, tako, kakor je delal pok. naš škof dr. Rožman.

Škof dr. Rožman postaja med nami vedno večji, čim globlje se pogreza v zgodovino njegova smrtna obletnica. Se dviga v vedno večji veličini tako kot naš nadpastir, kakor tudi kot človek z brezmejno ljubečim srcem za vse trpeče Slovence, pa naj bodo doma ali v izseljenstvu tega ali drugega prepričanja in politične pripadnosti, kjerkoli na svetu. V ljubezni do slovenske mladine si je pa poleg največjega slovenskega mladinskega škofa Slomška postavil sam najtrdnjše mesto, s katerega ga ne bo mogel nihče odstraniti.

KOROŠKA

PROGRAM KATOLIŠKE SLOVENSKE MLADINE

Na Koroškem imajo tudi titovsko orientirano Zvezo slovenske mladine, ki je imela 22. decembra v Celovcu občni zbor. O občnem zboru te zveze je seveda poročal tudi tržaški titovski Primorski dnevnik, ki je zapisal, da je na občnem zboru zveze neki dr. Apovnik izjavil: „Naš program, naše delo se nekoliko razlikuje od programa in dela katoliške mladine. Borimo se in delamo za boljše pogoje, za priznanje naših pravic, medtem ko program katoliške mladine zanika tužemsko življenje, sprejema stanje tako, kot je in ima svoj cilj v plačilu v

cialna organizacija „Družabna pravda“, okoli katere se zbirajo naši socialni delavci, ki so izšli, nekateri še iz šole dr. J. E. Kreka, drugi pa so se učili pri dr. Alešu Ušeničniku in dr. Ivanu Ahčinu. Prav bi bilo, da bi ta pobuda našla krepak odmev med vsemi Slovenci, zlasti pa še v vsem slovenskem časopisju in v vseh slovenskih organizacijah.

Socialno vprašanje je del našega narodnega vprašanja. Urejene socialne razmere ustvarjajo socialno blaginjo, ki je pogoj za socialni mir brez razredne borbe in krvavih socialnih revolucij.

Jubilejno leto papeških socialnih okrožnic naj v vseh Slovencih po vsem svetu znova podžge zanimanje za socialne in gospodarske probleme in utrdi voljo — posebej pri mladini — za študij teh problemov in za praktično socialno delo med slovenskim ljudstvom.

R. Smersu

liška mladina pričakuje plačilo tudi v onostranstvu. Kajti slovenska katoliška mladina je verna; je tudi prepričana, da s smrtjo ni vsega konec. V tem je vredna naslednica svojih prednikov, ki so živeli v tej veri, in ki so očevali slovensko govorico in slovenske običaje. V vsem gre slovenska katoliška mladina po poti slovenskih narodnih voditeljev v preteklosti. To prepričanje pa daje slovenski katoliški mladini večji zalet in večjo požrtvovalnost, kot jo je zmožen tisti, ki samo šteje, koliko let bo mogel uživati to berno življenje, dokler ga ne bo konec. Program slovenske katoliške mladine je jasen. Gleda pač krščansko na svet in na življenje.

Prosvetno delo na Koroškem

Delo Krščanske kulturne zveze na Koroškem in v to zvezo včlanjenih društev je izredno razgibano. O tem pričajo že naslovi raznih iger, ki so jih ta društva vpriporila na Koroškem v božičnem in predpustnem času. Društva s svojimi predstavami gostujejo tudi po drugih krajih, tako da je čim več gledalcem omogočeno videti čim več slovenskih kulturnih prireditev. Tako je Farna mladina iz št. Janža gostovala po raznih krajih z Vombegarjevo Vrnitvijo, iz Dobrele vasi z veseloigro „Ženin iz Amerike“, iz Kotmare vesi z božično igro „Strica Križnika sveti večer“, Katoliško prosvetno društvo iz Sel z veseloigro „Trojčki“, Kulturno društvo v Celovcu je pripravilo igro Lumpacij Vagabund, v št. Vidu v Podjuni so uprizorili veseloigro „Paštetar“. Selani so tudi postavili na oder ljudsko igro „Slaba vest“, marsikje pa so pričakali sv. Miklavža z Gržinčičevo „Miklavž prihaja“. Katoliško prosvetno društvo iz Globasnice pa je vpriporilo „Testament“ in „Vaški lopov“. Poleg vseh teh prireditev pa neumorni delavci pa tudi potnik Vinko Zaletel predava in prikazuje skriptične barvne slike iz svojih popotovanj. Tako je v Celovcu popeljal ob nabito polni Kolpingovi dvorani poslušalce v Egipt, kjer jim je prikazal delo in kulturo starega in modernega Egipta.

VIŠJA ŠOLA ZA SOCIALNE DELAVCE V LJUBLJANI

Na jesenskem zasedanju skupščine LRS je bil med drugim sprejet tudi zakonski osnutek o ustanovitvi Višje šole za socialne delavce v Ljubljani.

V utemeljevanju razširitve šole od enoletnega na dveletni pouk je poslanca Ada Krivic v imenu Izvršnega odbora navajala, da so to spremembo zahtevala čedalje večje potrebe po bolj specializiranem šolanju socialnih delavcev. Nagla industrializacija in sprememba strukture prebivalstva porajata namreč vedno več novih socialnih problemov. Za urejanje le-tih pa dosedanja splošna skrb za človeka ne zadostuje vseh zahtev ljudi. Zaradi tega je nastala potreba po novi specialni socialni službi.

Za razširitev in poglobitev dela v višji šoli za socialne delavce pa je bilo merodajno tudi dejstvo, da pri izvajanju socialne politike zagotavljajo novi ekonomski in družbeni pogoji določene zmognosti za preventivno socialno delo v začetni obliki, n. pr. za var-

stvo mladine, pomoč družinam itd. Za nove oblike socialnih služb in metode dela je govornica dejala, da so sedaj šele v začetnem razvoju. Njihove naloge bodo predvsem v ugotavljanju socialnih problemov in opozarjanju nanje, da s preventivnimi sredstvi preprečijo delo škodljivi socialni pojavi. Težišče tega dela je bilo doslej v javni upravi, v bodoče bo pa v socialnih središčih v okviru ljudskega odbora odnoso v gospodarskih organizacijah.

Tako bo naloga socialne službe v gospodarskih organizacijah v tem, da bo skupno s sindikati in ostalimi ustreznimi organizacijami preučevala pereče socialne probleme in hkrati predlagala ter delala na ureditvi teh vprašanj, ki so za proizvajalca in njegovo družino posebnega pomena. Sem spada med drugim vprašanje prehrane, počitnic, medsebojnih odnosov, zaščite matere in otroka, skrb za mlade delavce in stanovanjsko vprašanje.

tamo (apel pariških političnih in javnih osebnosti, op. ur.), ostane neprijeten vtis, da ravno ta 'apel' nima nobene zveze s politično stvarnostjo in političnimi možnostmi, najmanj pa s srbskim narodom in njegovo sedanjo borbo. Kakor da bi čitalec prelistaval rumene liste tistega srbskega kapitulantskega jugosloveniziranja bivše namestniške Jugoslavije, kateri je v ostalem služil in tudi 'ideološko' pripadal dober del podpisnikov omenjenega apela.

Očividno je dalje, da apelaši niso smeli povedati svoje misli do konca. Če se kdo sklicuje na javnost, je prva in osnovna doložnost tistih, ki to delajo, da nastopijo z jasnim in pametnim programom, da točno povedo, kaj hočejo sami in na kar pozivajo druge. Za zastavljalca apela pravi, da je „z doslednim stropetstvom izbegaval tak stil in tak način sporočila“. Pravi, da „so vse ideje in misli v apelu izposojene s točno označbo, včasih pa tudi samovoljno, brez avtorske pravice“. Kot primer navaja, da se v govoru o Jugoslaviji poslužujejo izraza „naši narodi žele hraniti to državno skupnost“, za federativno državno ureditev pa da podpisniki omenjenega apela pravijo, da so jo sprejeli „vse srbske demokratske stranke in večina jugoslovanske emigracije“, za posebno bosansko-hercegovo federativno ednico izjavljajo, „da je ogromna večina bosansko-hercegovega prebivalstva proti temu, da bi se ta celota razbijala“.

V zaglavju „Brez praktičnih rešitev“ Trivunac ugotavlja, da se „apelaši“ drže samo splošnega načrta“ in da „pri

ARGENTINA

Pri nedeljskih nadomestnih volitvah v prov. Catamarca so zmagali vladni intransigentni radikali.

Predsednik republike dr. Frondizi se mudi na obisku pomorskih baz na Ognjeni zemlji in Antarktiki.

Argentinska vlada je sklenila izročiti vodstvo CGT — glavne delavske konfederacije — združenju sindikalnih organizacij.

V Buenos Aires se je vrnila iz Panama in Puerta Rica argentinska vojaška delegacija, ki je pod vodstvom vrhovnih poveljnikov za vojsko in letalstvo generala Toranza Montera in brigadirja Alsina prisostvovala kombiniranim vojaškim vajam vojske in letalstva Združenih držav Amerike, Peruja in Kolumbije na področju Panamskega prekopu in v Puerto Rico.

V senatni zbornici so se dne 2. marca sestali člani volilnega kolegija zaradi proglasitve socialističnega prvaka dr. Alfreda Palacios za izvoljenega senatorja pri nadom. volitvah dne 5. februarja v Bs. Airesu. Občinstvo, kakor tudi večina članov volilnega kolegija, ki so pripadali Argentinski socialistični stranki, so pa ta sestanek izrabili tudi za čisto politične demonstracije. Član soc. večine volilnega kolegija je namreč predlagal, naj bi s sestanka poslali pozdrav vsem političnim in sindikalnim pripornikom ter obsodbo imperialističnega zatiranja narodov na Kubi in v Kongu. Predstavnik opozicijskih radikalov jim je za stonj dopovedoval, da je naloga volilnega kolegija samo ugotoviti in proglasiti izvolitev dr. Palacios za senatorja, ne pa dajati politične izjave in obsodbe. Občinstvo na galeriji, bili so to člani vseh levčarskih skupin, ki so izvolile dr. Palacios za senatorja ter simpatizerji kubanskega Castra, so pa na galeriji razgrnili velike lepake z napisom „Argentinska socialistična stranka“, odvrli v dvorano velike količine propagandnih letakov ter začeli peti internacionalo. Po končani pesmi so vzklkali: „Ob zid z buržujskimi izdajci!“ Listino o izvolitvi dr. Palacios za senatorja so mu pa na njegovo željo izročili v prostorih Argentinske socialistične stranke. Tudi tu so bile navzoče iste skupine levčarjev, ki so kakor prej manifestirale v senatni zbornici ter so vzklkale „Palacios senator, s Frondizjem pa ob zid!“, „Na Kubi bradač, v Argentini pa brakač!“ (Dr. Palacios nosi namreč poleg lasulje z dolgimi črnimi lasmi, tudi dolge skrbno negovane brke). Prav tako so vpili, da je treba postaviti ob zid Manriqueja, visokega mornariškega častnika, ki je bil pod revolucionarno vlado šef vojaške hiše v predsedstvu republike, nato je pa ustanovil popoldnevnik „Correo de la tarde“, v katerem neprestano odkriva razdiralno komunistično delavnost ter zagovarja potrebo po odločnejšem in učinkovitejšem nastopanju proti komunistom in njihovim sopotnikom. Palaciosu je bilo ob teh vzklkih nerodno ter je vpil: „Molčite! Kaj mislite, da boste vi koga streljali?“

Iz političnega življenja jugoslovanske emigracije

O Stevanu Trivuncu smo v pregledu političnega udejstvovanja raznih političnih skupin jugoslovanske emigracije že govorili. Povedali smo, da vodi svojo skupino radikalov, da je „dvorski človek“, da je sodeloval na II. vsesrbskem kongresu v Čikagu pri ustanovitvi Srbskega narodnega odbora in da je bil izvoljen za podpredsednika tega odbora.

S Trivuncem ne soglašajo vsi radikali. Njegovi politični nasprotniki v radikalni stranki do nedavnega niso bili organizirani. Eedaj pa so in imajo svoj odbor z dr. Aleksandrom Vukčevićem na čelu, kakor smo tudi poročali na tem mestu. Proti političnim konceptom Stevana Trivunca nastopajo tudi člani demokratske stranke, prav tako pa tudi dr. Živko Topalović, kot predsednik Socialistične stranke Jugoslavije. Se pravi: Vsi tisti srbski politični in javni delavci, ki so v jeseni lanske leto v Parizu izdali „apel demokratski javnosti“ (glej Sv. Slov., šte. 6 z dne 9. 2. 61). V njej so pozdravili Slovensko formulo ter zavzeli stališče do problemov, ki so v zvezi s skupno državo Jugoslavijo ter mirmem sožitju njenih narodov. Zavzemajo se tudi za „ustvaritev demokratske skupnosti Jugoslavije“ in za skupno akcijo „demokratskih sil jugoslovanske demokracije“.

O Slovenski formuli se je Stevan Trivunac že ponovno kritično izjavil. Daljši članek o njej je napisal v srb-

skem čikaškem četniškem listu Sloboda z dne 10. januarja 1961 pod glavnim naslovom „Glavni zadatak srpske emigracije na zaščiti srpskih nacionalnih interesa“ in podnaslovom „Slovenačka formula i Srbi“.

Članek je v glavnem polemika s Trivuncemimi političnimi nasprotniki radikali, demokrati in socialisti v Evropi in Ameriki, obramba njegove politične smeri ter zagovor njegovega sodelovanja na II. vsesrbskem kongresu in pri ustanovitvi Srbskega narodnega odbora. Končno pa navaja srbske narodne zahteve.

V uvodu omenja, da je Slovenski narodni odbor lani izdal „deklaracijo“, s katero je opredelil svoje stališče do skupne države. Navaja njene glavne točke, nato pa pravi, da je bila „srbska reakcija na to formulo različna. Vsak je odgovarjal po svojem obrazu. Defetisti so jo „pozdravljali“, zase pa pravi, da se je je kritično dotaknil na vsesrbskem kongresu, Stanko Dragoslavjevič da jo je pa „prekomentiral v svojem izvrstnem članku“.

V nadaljnjih izjavanjih Trivunac že preide v napad na podpisnike pariškega „apela demokratski javnosti“. Pravi namreč, da je zaradi slovenske formule bil izdan „nek apel demokratski javnosti“. Na vprašanje „Kaj so povedali ti 'demokratski' apelaši, ti srbski 'politični in javni delavci'“ odgovarja: „Nekaj defetističnih gesel, nekaj splošnih

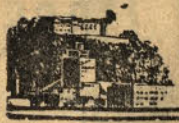
idej, nekatere netčne zaključke, potem ko so se nevihteško izognili, da bi do konca ter odkrito in jasno povedali kaj pravzaprav hočejo.“

Trivunac nato v petih točkah zgoščeno podaja glavne podatke iz omenjenega „apela“. Navaja, da „apelaši“ pozdravljajo „slovensko formulo“, ki zanje predstavlja „novo in odločno vzpodbudo za dogovore med demokratskimi silami o ureditvi naše skupne države Jugoslavije“. Dalje njihovo stališče, „da je federativna ureditev države Jugoslavije zasnovana na enakosti pravic vseh njenih narodov — oblika, ki so jo sprejele vse srbske demokratske stranke in večina jugoslovanske demokratske emigracije“. Nato, da so se „iste srbske demokratske stranke izjavile proti trinarni federaciji države Jugoslavije in trem državnim zavestim“. Tu navaja obsodbo podpisnikov „apela“ tistih, ki sedaj zahtevajo „združitev vseh Srbov v eno in vseh Hrvatov v drugo ednico“. V četrti točki omenja ugotovitve „apelašev“, da je „ogromna večina bosansko-hercegovega prebivalstva enodušna v zahtevi, da se ne sme razbijati z dolgo zgodovino ustvarjena politična celina Bosne in Hercegovine“. In končno v peti točki ugotovitev podpisnikov pariškega apela, da je resnično „edinstvo vseh Hrvatov in Srbov mogoče ohraniti samo v skupni federativni državi Jugoslaviji“.

Nadaljnjim svojim izjavanjem je Trivunac dal naslov „Brez zveze s politično stvarnostjo“. Pod tem naslovom Trivunac svojim političnim nasprotnikom očita naslednje: „Če vse to preči-

načrtu za praktične rešitve preneha tudi ta izposojena programska hrabrost.“ Zatem pa nadaljuje: „Med tem ko je slovenska formula resnična formula, ki jasno in z matematično preciznostjo postavlja svoje programske enačbe, je ta 'apel' zmešan poizkus za rešitev kvadrature kroga. Slovenci jasno pravijo: Ostati mora sedanja Titova razdelitev na šest federativnih ednic. „Apelaši“ jecajo a) vse srbske demokratske stranke so se izjavile proti trinarni federaciji, mi smo pa odločno proti tistim, ki tega ne odobravajo; b) glede Bosne in Hercegovine se 'apelaši' opravičujejo, da je večina bosansko-hercegovega prebivalstva za to, da Bosna in Hercegovina postane federalna ednica.“

Zatem se pa vprašuje: „V kaj pozivajo 'apelaši'?“ Nato odgovarja: „V demokratsko zajednico Jugoslavije, da bi bila možna skupna akcija. Toda skupna akcija se vodi po načrtu skupnega programa. Da bi pa bila uspešna, mora biti tudi organizirana. Slovenska formula je delo, ne kakih deseterih slovenskih političnih in javnih delavcev, ampak Slovenskega narodnega odbora, ki se predstavlja kot nosilec politike slovenskega naroda. Ali bo ravno ta Slovenski narodni odbor hotel vstopiti v to Demokratsko zajednico Jugoslavije, ki bi bila ustvarjena po principu pdpisovalcev apela, kakršen je ta? Mi ne verujemo. In ali bi tudi ti isti Slovenci, ki so najbolj realni ljudje med nami, pristali na ta in takšen napol zmešan apelaški program. Mi tudi v to ne verjamemo.“ (Nad. prihodnjič)

Novice iz Slovenije

Institut za slovenski jezik, ki je pridružen Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, je prevzel naloge, da bo izdal velik slovar slovenskega jezika, ki se bo lahko dostojno postavil ob stran velikih sodobnih slovarjev velikih narodov, kot n. pr. Oxford Dictionary v Angliji ter Webster v ZDA za angleški jezik, Larousse za francoščino, Palazzi za italijanski jezik in Grosse Duden za nemški jezik. To ogromno delo opravlja posebni besedloslovski oddelki omenjenega instituta pod vodstvom pesnika in jezikoslovca dr. Boža Voduška. Slovar pripravljajo tako, da iz doslej izdanih slovenskih leposlovnih in znanstvenih del izpisujejo besede in rečenice na posebne listke, tako, da zajamejo kolikor mogoče v celoti ves besedni zaklad slovenskega jezika od protestantskih pisateljev do najnovejših dni. Dosledaj so napisali že 2.300.000 kartotečnih listov. Po mnenju dr. Voduške se doslej opravili samo še polovico dela. Ko bodo člani besedloslovnega oddelka v Institutu za slovenski jezik zbrali vse gradivo, ga bodo dobili v pregled in preučitev strokovnjaki-jezikoslovci, ki bodo potem končno zbrali vse, kar mora priti v veliki slovar slovenskega jezika.

Na seji sveta za znanost LRS so sprejeli sklep o spremembi petih obstoječih tehničnih ustanov in znanstvenih zavodov in sicer: Geološki zavod, Zavod za varjenje, Urbanistični institut ter Zavod za raziskovanje materiala in konstrukcij, vsi v Ljubljani ter Tekstilni institut v Mariboru.

Obor občine Dobrova pri Ljubljani je sklenil priključitev te občine k občini Ljubljana-Vič. Dobrovska občina je imela sedaj 6 do 7.000 ljudi.

Argentinska državna radijska postaja je v svoji nedeljski popoldanski operni oddaji (5. III. 61) oddajala na ploščo posneto opero ruskega skladatelja Prokofjeva „Zaljubljen v tri oranže“ v izvedbi članov slovenske opere v Ljubljani. Kot znano, se je ljubljanska opera z izvedbo tega dela pred časom v Parizu pred izbrano svetovno publiko močno uveljavila ter je dobila prvo nagrado.

Buenosaireski listi pa napovedujejo sedaj koncertni nastop tudi že svetovno znanega slovenskega virtuosa Igorja Ozima iz Ljubljane. Njegov koncert v Buenos Airesu bo še v letošnji koncertni sezoni.

Med koncertnimi prireditvami so imeli v Ljubljani lansko jesen tudi koncert armadnega sinfoničnega orkestra iz Beograda, ki ga vodi Franc Klinar. Kot solist je nastopil na njem pozavnist Vinko Globokar, ki študira v Parizu in je dobil že več prvih nagrad na tekmovanjih v Parizu in Ženevi. Izvajal je koncert za pozavno in orkester francoskega skladatelja Henryja Tomasija, orkester sam pa Čajkovskega „Peto sinfonijo“ ter skladbo „Balada o mesecu potepencu“.

V založbi Nolit v Beogradu je v zbirki antologij jugoslovanskih književnosti izšla druga knjiga z izborom proze najvidnejših slovenskih pisateljev med I. in II. svetovno vojno. Presek te proze predstavlja 10 slovenskih pisateljev z enajstimi deli. Zastopani so: Ivan Pregelj: Regina, Roza ajdovska; Vladimir Levstik: Nenavaden piščanec; France Bevk: Tuji otroci; Juš Kozak: Georgosova; Ferdo Kozak: Kadet Viki; Vladimir Bartol: Kantata v zagonetnem vozlu; Prežihov Voranc: Ljubezen na odru; Anton Ingolič: Tam gori za hramom; Miško Kranjec: Martin Žalig na kmetih in Ciril Kosmač: Sreča in Gosneca. Proza sta izbrala Bojan Štih in M. Šega, prevode so pa oskrbeli Jovanka Hrvačanin, Djura Radovič in Tone Potokar. Prvič sta bili za to izdajo prevedena samo dva teksta in sicer Pregljev ter Ferda Kozaka, vse

drugo je bilo prevedeno v hrvaščino odn. srbsčino že prej, toda za zbornik najvidnejših slov. pisateljev med I. in II. svet. vojno znova. Knjiga obsega 317 strani, natisnjena je pa v latinici.

Na seji okrajnega sveta za kulturo v Ljubljani so razpravljali o položaju tamošnjih sinfoničnih orkestrrov. Prevladalo je mnenje, naj bi sinfoničnega orkestra televizije Ljubljana ne razširjali, pač pa naj bi razpoložljive godbenike usmerjali v sinfonični orkester Slovenske filharmonije in opere, ki ju je treba ojačiti.

Umrli so: V Ljubljani: Bogomir Hann, uslužbenec Litostroja, Julka Vovk, roj. Zerovnik, Franc Jerše, tekstilni tehnik, Ciril Dokl, vojni invalid, Ana Pitsch, roj. Vetter, Frančiška Galovič, roj. Češnovar, Ferdinand Merala, sodnik v p., ing. Peter Krebelj, višji gozdni inženir, Zlata Ramič, Savel Kalin, Andrej Bukovec, Marija Ogorelec, Angela Legiša, roj. Pečnik, Pavla Turk in Jože Rozman, tehnik v Šmarju-Sapu, Franc Semrajc, pos. v Tomačevem, Amalija Habjan, roj. Kveder v Godešiču, Janez Vojsk, orožnik v p. v Novem mestu, Mihael Wambach na Bledu, Peter Mavri v Celju, Alojzij Erzar na Jesenicah, Rozalija Živec v Škofljici, Marija Zigon, roj. Dobro v Škofji Loki, Dora Murevec, roj. Beltram na Vogerskem, Franc Spolenak, kolar v Zagorju, Peter Mavri, upok. v Celju, Jakob Šeme, upok. v Kranju, Mirko Ogrič, šef postaje Tezno, Milko Rak, učitelj v Trbovljah, Julka Kotar, roj. Štancer na Vranskem in Ludvik Vidic v Smartnem pri Litiji.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES
Nova slovenska tiskarna v Bs. Airesu
Slovenska podjetnost se kaže tudi v tiskarski stroki. Tudi v njej so se Slovenci že precej postavili na lastne noge, kajti med slovenskimi emigranti je bilo tudi nekaj grafikov izučeni že v domovini, drugi pa so se „črni umetnosti“ zapisali v izseljenstvu.

Tako se že več let na jugu Argentine v San Martinu pod Andi v provinci Neuquén udejstvuje v tiskarski stroki s tiskarno Melipal rojak Janko Bradač. Čeprav je daleč od slovenskega središča v Buenos Airesu, je z njim vedno v stikih, ker je naročen na vse slovenske liste ter tako podpira svobodni slovenski tisk v zamejstvu.

V Buenos Airesu je že od prihoda v Argentino zaposlen v tiskarski stroki Vilko Čeč, ki si je tiskarski poklic izbral že v domovini ter se v njem spopolnjeval v enem od največjih tiskarskih podjetij v Jugoslaviji v Jugoslovanski tiskarni. V Argentini se je kma-

lu toliko osamosvojil, da je lahko prevzel v tiskanje verski tednik Oznani in versko mesečno revijo Duhovno življenje. Lansko leto je napravil velik korak naprej. V ulici Estados Unidos 425 v Buenos Airesu je kupil večjo tiskarno. V njej med drugim še naprej tiska tako Oznani, kakor Duhovno življenje, z današnjo številko je pa začel tiskati tudi tednik Svobodna Slovenija. V tej tiskarni je Vilko Čeč lani že tudi tiskal Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1961.

V Buenos Airesu je pa tudi že pred leti nekaj podjetnih zasebnikov ustanovilo Slovensko tiskovno družbo, ki je prevzela v solastništvo s Federación de Círculos Obreros Católicos tiskarno Federico Grote v ulici Montes de Oca v Buenos Airesu. Ta tiskarna je med drugim tiskala vse knjižne izdaje Slovenske kulturne akcije, Glas Slov. kult. akcije ter Katoliške misijone. Ker pa se je tiskarsko podjetje Federico Grote sedaj preuredilo, je solastništvo s Slo-

voitniško podjetje, namenjeno odmoru slovenskih družin, in se brez tuje pomoči postaviti na lastne noge.

Kar pa je pri tem še bolj važno in posebnega poudarka potrebno, je pa dejstvo, da je vse to storil en sam samcat naš slovenski rojak, namreč poštvalni profesor č. g. dr. R. Hanželič, vzgleden duhovnik širokega krščanskega obzorja, filozof in temeljiti poznavalec socialnih zahtev in potreb današnje časa. Vsa čast njegovemu nesebičnemu socialnemu delu!

Upajmo, da ne ostane sam kot bela vrana na socialnem polju naše emigracije in da bodo njegovemu zgledu sledili, ako že ne podjetnejši posamezni rojaki, tedaj pa vsaj naše narodne ustanove.

Dr. Ki.

DOLORES

Kordobsko hribovje privlači izletnike v svoje gore a tam spet DOLORES prednjači, saj tja vsak Slovenec rad gre.

Počitniško to je naselje, ki čuva ga San Esteban: tam vlada planinsko veselje in pesem se čuje vsak dan.

Izletniki stari in mladi se gorskih vrhov veselijo, da tam po slovenski navadi preplezajo strme gore.

A kadar pa sonce pripeka, teló osvetežuje potók, tja polno se h vodi zateka odraslih in malih otrok.

Ta vzorna naselbina letna v počitnicah vsa oživi. Tam shaja se družba prijetna, kjer brig in težav se znebi.

Zato na počitnice vsake kdor more, v DOLORES hiti, saj tamkaj za svoje rojake naš Hanželič Rudolf skrbi.

vensko tiskovno družbo prenehalo. Ta družba je zato organizirala lastno tiskarno v ulici Pedernera 3253 v Buenos Airesu. Ob tej priložnosti je sprejela še več novih družabnikov. Ni še gotovo, ali se bo Slovenska tiskovna družba pravno organizirala kot delniška družba ali kot družba z omejeno zavezo.

Tiskarno vodi g. Lado Lenček CM, kakor jo je tudi v Federico Grote, ko je bila Slovenska tiskovna družba solastnica.

Slovesna otvoritev tiskarne je bila v soboto 4. marca t. l. Tega dne zvečer je direktor g. Anton Orehar blagoslovil tiskarski obrat Slovenske tiskovne družbe, nato pa v krajšem nagovoru pohvalno omenil napredek v tem podjetju. Za njim je pozdravil zbrane goste — Slovence in argentinske kliente — predsednik Sloovenske tiskovne družbe Rudolf Drnovšek, se vsem zahvalil za sodelovanje in vsem priporočil novo tiskarno.

Novemu tiskarskemu podjetju želimo popolen uspeh.

Stalni odbor za prirejanje slovenskih socialnih dnevo v Argentini je na svoji zadnji seji sklenil, da bo letošnji, deveti socialni dan posvečen jubileju papeških socialnih okrožnic. Na tej seji je sedanjí predsednik g. Janez Majeršič, ki je to mesto prevzel pred leti po odstopu prof. dr. Ivana Ahčina, prosil, da se ga razreši funkcije predsednika. Odborniki so z obžalovanjem vzeli na znanje to željo in so se g. Majeršiču za njegovo večletno vzorno delo lepo zahvalili. Za novega predsednika Stalnega odbora je bil izvoljen g. Avgust Horvat, ki je doslej vršil tajniške posle odbora. Zato je odbor poslal tudi novega tajnika v osebi g. Stanka Žužka. Člani odbora pa so: gg. Majeršič Janez, Smersu Rudolf in Šeme Jože.

Začetek pouka v slovenskih tečajih

V nedeljo, 5. t. m., ob pol petih popoldne je mladinski odsek Društva Slovencev v Buenos Airesu zbral slovenske šolarje pri nastopni šolski maši za začetek novega šolskega leta, ki je bila v cerkvi sv. Ivane Arške v Ciudadeli. Cerkev je bila z drobižem in njihovimi starši napolnjena do zadnjega kotička. Maševal in pridigal je g. dr. Alojzij Stare. Sv. obhajilo je prejelo veliko število otrok in staršev.

Po cerkvenem opravilu je bilo v ciudadelski dvorani zanimivo predavanje o Sloveniji s skloptičnimi slikami. Predaval je dr. Jože Krivec, ki je naše šolarje in vse navzoče z izredno lepimi skloptičnimi fotografijami popeljal najprej v prestolnico Slovenije, v belo Ljubljano, od tam pa na štajersko, Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko in Primorsko. Slike so bile tako lepe, da se je skoro ob vsaki otrokom iz srca izvil glasen vzdihljaj začudenja nad lepoto domovine njihovih staršev, s katero ostajajo tudi oni povezani po krvi, govorici in mišljenju.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini Zdenka Rot in njegove žene g. Jožice, roj. Štancer v Slovenski vasi v Lanusu so dobili 4 bratce 21. januarja sestro, ki je bila 29. januarja krščena v cerkvi Marije Kraljice sveta na ime Sonja Marija. Botrovala sta ga. Menca Jesih in njen brat g. Branko Štancer. Družino Franceta Kristofa in njegove življenjske družice g. Štefke, roj. Petrič v Castelarju je razveselil sinček. V družini dr. Vojka Arka in njegove žene g. Milene, roj. Lenard, v Bariločah se je rodil sinček, ki mu je ime Grega-Andrej. Srečnim družinam naše čestitke.

† Lucija Mozetič. Iz Gorice je prišlo žalostno sporočilo o blagi slovenski šlo žalostno sporočilo o smrti blage slovenske žene in matere g. Lucije Mozetič, roj. Srebrnič. Njena življenjska pot se je iztekla dne 24. februarja t. l. Pokopali so jo na pokopališču v Gorici.

V Argentini žaluje zanjo njen sin g. ing. Bine Mozetič v Gorici in v Sloveniji pa več njenih sorodnikov. Med drugimi njen brat krški škof dr. Josip Srebrnič.

Ob bridki izgubi ljubeče matere izrekamo ing. Binetu Mozetiču globoko sožalje in iskreno sočutje, rajni pa želimo večni mir in pokoj!

† Antonija Kovač. V Petročah pri Celju je 21. februarja 1961 umrla ga. Antonija Kovač, roj. Slamnik. Pokopali so jo 23. februarja ob veliki udeležbi na pokopališču v Žaleu. Rajna zapušča doma več sorodnikov, v Villa Ballester v Argentini pa žaluje zanjo njen sin Tone Kovač z družino. Ob hudem življenjskem udarcu mu izrekamo sožalje, rajna pa naj v miru počiva v domači zemlji.

RAMOS MEJIA

V nedeljo, 5. marca, je bil občni zbor Slomčkovega doma. Ob lepi udeležbi so rojaki razpravljali o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s tem domom in nemotenim delom slov. šolskega tečaja. Poročilo bomo objavili v prihodnji številki.

V — v

Vsak teden ena

ZIVLJENJE NI PRAZNIK

Simon Gregorčič

Cvetočega lica, cvetočih se let zdaj prve korake namerjaš med svet —

nastlali na stezo so pisan ti cvet. Po poljskih cveticah te žive cvetice spremljajo kot ženina mlade družice. In svatov prijateljskih radosten trop praznuje tvoj prvi v življenje vstop. In tebe — pač moti to cvetje na poti —

to občno veselje se tudi poloti! Ne čutiš — naj srca ne vara te čuti! — da vhod le v življenje je s cvetjem posut?

Ne slutiš, da cvetje, na stezo nastlano, le trnje zakriva, da zvene ti rano?

Prijatelj, ne bodeš za zlo pač mi vzel resnobne besede na praznik vesel: Ni praznik, predragi mi, naše življenje,

življenje naj bode ti delaven dan! Od zore do mraka rosan in potan ti lajšaj in slajšaj človeško trpljenje! Ne plaši se znoja, ne straši se boja, saj moško dejanje krepuje moža, a pokoj mu zdrave moči pokonča, dejanje ti ljubi, a boj se pokoja! Dolžan ni samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan! Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, a delo in trud ti nebo blagoslovi!

SAN MARTIN

Vpisovanje v slovenski šolski tečaj bo v soboto, 11. marca, popoldne v prostorih Slovenskega doma v San Martinu, ulica Córdoba št. 129 (tri kvadre od farne cerkve). Vabimo vse starše, da vpišejo v tečaj vse svoje otroke, ki bodo letos obiskovali argentinske državne šole. Samo s pomočjo teh tečajev bomo ohranili otroke verne in slovenske.

Odbor Slovenskega doma v San Martinu sporoča, da je že odprt in na razpolago vsem rojakom. V nedeljo popoldne dobi vsakdo lahko zajtrk. Med tednom je dom odprt vse večere, v soboto ves popoldan in v nedeljo ves dan.

Naraščajnice S.D.O. v San Martinu imajo svoj prvi letošnji sestanek v nedeljo, 12. marca, po sv. maši v Slovenskem domu.

BARILOČE

Desetletnica Slovenskega planinskega društva v Argentini

Dne 22. februarja t. l. je poteklo deset let od tistega dne, ko je dvanajst fantov v leseni bajti na Anasaganti na Pangerčev in Jermanov predlog sklenilo, da se ustanovi Slovensko planinsko društvo v novi domovini.

V spomin na ta dogodek so se 23. febr. zbrali člani društva in nekateri gostje na skupno večerjo, kjer so v nevezanih in prijateljskih pogovorih izmenjali misli na tiste čase. Prisostvovali so še preostali ustanovni člani: France Jerman, Milan Godec, Blaž Razinger, Slavko Adamič, Vojko Arko, Boris Černigoj, Davorin Jereb, Janez Fleré in Bara Remčeva. Manjkal je torej samo Dinko Bertonec, ki smuča v avstrijskem Tirolu. Večerji je predsedoval prvi predsednik SPD Bariloče, France Jerman, ki se je v lepem govoru spominjal dni ustanovitve. Slavko Adamič je prebral zapisnik prvega in drugega sestanka, ki jih je napisal takratni zapisnikar Andrej Kukovica (zdaj v Kanadi). Prebran je bil še zapisnik neke poznejše seje, ki ga je v zabavnem slogu sestavil Tonček Pangerc. V. Arko je pokazal na delo, ki je bilo opravljeno in je še v teku in poudaril letošnje planinske vzpone buenosaireskega članstva, Janko Habjan pa je naprosil družbo, da se spomni obeh preminulih članov-gornikov: Tončka Pangerc in Slavka Bavdaža. Slednjič je v imenu buenosaireske sekcije izročil pozdrave tamkajšnje odbora Miha Smersu.

Najpomembnejše imetje društva ob desetletnici je planinsko zavetišče „Planinski stan“ v Bariločah, ki služi našim turistom kot izhodiščna točka na njihovih izletih. Letos so številni obiskovalci že imeli na razpolago vodo in upati je, da bo vsako leto delovanje stana pokazalo kak napredek. Prav tako je bilo večkrat obiskano zavetišče „Pod skalco“ na Catedralu. O opravljenih vzponih pa bomo kaj napisali ob koncu sezone.

VA

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

obvešča slovenske rojake, da je od 1. do 14. marca na počitnicah in je v tem času njegov obrat zaprt.

SKAVTI NAM PIŠEJO

Alta Gracia-Córdoba, v začetku marca

Spoštovani gospod urednik!
Slovenski skavti v Argentini, ki praznujemo letos štiridesetletnico ustanovitve slovenskega skavtizma, pristožno pozdravljamo uredništvo Svobodne Slovenije, ki vedno z zanimanjem spremlja naše delo, prav tako svoje starše, slovenske skavte po svetu in ostale prijatelje.

Kakor smo Vam že poročali, smo dne 7. februarja odpotovali iz Buenos Airesa proti Kordobi. Med potjo smo se ustavili v mestu Rosario, ki je lepo in moderno mesto. Toda nismo imeli dosti časa na razpolago za ogled mesta. Omnibus nas je potegnil naprej proti Kordobi, za katero so se že pokazale gore. Mnogi izmed nas niso še nikdar videli gorá, in si niso znali predstavljati gorate slovenske domovine, o kateri so mnogo slišali od staršev in v slovenski šoli.

Tudi Kordobo smo si ogledali samo mimogrede in hiteli naprej proti kraju Alta Gracia, kjer smo prestopili na drug avtobus in se popeljali v kraj La Bolsa, kjer je bil cilj našega potovanja. V krasni okolici ob reki Anizacate smo uredili taborišče. Postavili smo šotore, pripravili taborne kuhinje, prostor za taborni ogenj, okoli katerega smo se zbirali vsak večer in postavili smo tudi jambor. Pri tem jamboru se zberemo vsako jutro v skavtski uniformi, dvignemo nanj slovensko in argentinsko zastavo in ju pozdravimo s skavtskim pozdravom. Isto se ponovi zvečer ob snemanju obeh zastav. V taborišču je tudi oglasna deska, na kateri so objavljena dnevna povelja in program za vsaki dan.

Imamo kuhinjo in jedilnico. V kuhinjo je vstop prepovedan. Samo „dežurni“ sme stopiti vanjo. Jedilnica pa obstoja iz mize in preprostih sedežev.

V bližini imamo lep travnik, kjer imamo gimnastične vaje. Igramo razne skavtske igre in odbojko.

Mnogo se kopamo in senčimo. Vsi smo tako zagoreli, da smo podobni zamorcem in nas mamice ne bodo prepoznale. Vse naše življenje se vrši po strogem redu. Vstanemo ob pol osmih, nato imamo deset minut gimnastike, potem umivanje in dvig zastav. Sledi posprava šotorov in ogled šotorov, če so dobro pospravljeni in očiščeni. Šele nato pride na vrsto zajtrk. Sledijo igre in razne vaje ter priprava na skavtske izpite. Ob dvanajstih je kosilo, potem pomivanje posode in počitek. Počitek obstoja iz ene ure popolnega molka; če se kdo „zmoti“, ga doleti kazen.

Po počitku gremo k reki, kjer plavamo in se igramo. Toda pred večerjo moramo še nabrati drv za kuhinjo in za taborni ogenj in slovesno sneti obe zastavi. Po večerji zakurimo taborni ogenj, okoli katerega se vsi zberemo, pojemo razne pesmi, beremo Milčinskega „Skavt Peter“ in poslušamo pripovedovanje vodje g. Trtnika o naši domovini in njegovih skavtskih doživetjih.

V naši bližini taborijo beloruski skavti in se medsebojno obiskujemo in skupaj igramo. Neko noč so nas ob pol enih zbudili in smo dobili zapoved, da moramo zavzeti trdnjavo (svetilka sredi gozda), ki jo branijo beloruski skavti. Po vseh štirih in po treh urah smo se od vseh strani v nočni tišini bližali svetilki, da jo zavzamemo. Sovražni stražniki so polovico naših fantov ujeli, toda enemu se je le posrečilo, da je prišel do svetilke in tako je bila zmaga na naši strani.

Veseli bomo, ako boste te naše vrstice objavili v Svobodni Sloveniji, ki jo vsi radi beremo.

Slovenski skavti

SLOVENCI PO SVETU

VZHODNI PAKISTAN

Slovinci v Pakistanu

(Iz pisma Ljuba Sirca)

Kot sem Vam že sporočil po svojem prihodu v Dacca v Vzhodnem Pakistanu, predavam v zavodu Notre Dame College ekonomijo, na univerzi pa mednarodno gospodarstvo.

Zanimalo Vas bo gotovo, da je sedaj tu tudi S. Dominika Žužek. Je zdravnik v bolnišnici Sv. družine, ki jo vodijo ameriške sestre.

V zvezi z obiskom angleške kraljice Elizabete in njenega soproga princa Filipa pa še tole: Pri sprejemu njima na čast na Visokem komisariatu sem bil navzoč tudi jaz. Po naključju sta me nagovorila oba — kraljica in Filip. Oba sta me vprašala, kaj delam tu. Filip me je pa takoj tudi vprašal, odkod sem. Povedal sem mu, da sem iz Jugoslavije — begunec. Dejal je: „Pa ste se naselili v Pakistanu?“ „Ne, stalno živim v Angliji.“ „Kaj pa delate tam?“ Odvrnil se mi mu: „Bil sem pri BBC Monitoring Service.“ Začel sem razlagati, kaj je to, pa je dejal, da že ve. Široko se je nasmejal in zategnil: „Good“.

Zahvaljujem se, da mi pošiljate Svobodno Slovenijo. Prihaja sicer z veliko zamudo, pa sem vseeno vesel. Sedaj

bom časopise lahko včasih dal tudi sestri Dominiki.

Najlepše pozdrave

Vaš Sirc.

AVSTRALIJA

Smrt med avstralskimi Slovenci. Dne 3. januarja t. l. je v mestu Adelaide umrl zaveden rojak Karel Lavrenčič, doma iz vasi Logje pri Kobaridu. Do leta 1948 je kmetoval na svojem domu, tega leta pa je s hčerko Ljudmilo pobegnil v Italijo, odkoder sta naslednjega leta odšla v Avstralijo, leta 1955 je prišla za njim v Avstralijo še njegova žena Amalija s sinom Julijanom in Elko. iz Argentine je pa leta 1957 prišel k svojim staršem njihov sin France. Rajni Lavrenčič je moral lanskega leta v marcu na operacijo, po kateri se pa ni mogel več popraviti. Dne 3. januarja t. l. ga je Bog rešil hudega trpljenja. Pokopali so ga dne 5. januarja s pogrebno mašo v cerkvi Srca Jezusovega v Hindmarshu.

V Wollongou je pa umrl Franc Kocetnar, doma iz Stahovcev v Prekmurju. Pogreb mu je oskrbelo dne 2. februarja tamošnje Slovensko društvo.

V Perthu se je izteklo življenje Jožetu Filipiču, doma s Tolminskega. Umrl je po kratki hudi bolezni in operaciji, previden za zakramenti za umirajočega.

rajoče. Star je bil 51 let ter je v Avstralijo prišel pred 10 leti z družino. Bil je zelo delaven in skrben ter si je v Wanneroo kupil zemljišče in na njem postavil lep dom. Poročilo o njegovi smrti navaja, da mu je prenaporno delo v rudniku prezgodaj izžepalo življenjske moči.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

PO ŠPORTNEM SVETU

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu se je pričelo te dni v Švici. Poleg znanih močnih državnih reprezentanc so prišli na to prvenstvo po poročilih tudi jugoslovanski hokejisti. V glavnem tvorijo jedro reprezentance Jeseničani. V Lausanni sta se pomerili moštvi ZSSR in ZDA. Rezultat 13:2 je prava katastrofa za Amerikance. Kanada je premagala Švedsko s 6:1, ČSR pa Finsko s 6:0.

Kot pripravo za svetovni namiznoteniški turnir, ki bo aprila v Pekingu, je bil v nedeljo Sokolskem domu Trnovo turnir med najboljšimi igralci. Prvo mesto si je osvojil Vogrin (Gracicar, Zagreb), ki je po daljši bolezni prvič nastopil, drugo mesto je zasedel V. Markovič, ki ga je premagal spet letošnji brat Vladimir. Ta je kasneje predal niz Pavasoviču brez borbe in ga je zato komisija diskvalificirala. Tretje mesto je zasedel Teran in četrto Kern. Slede Hrhub, Uzorinac, Pavasovič, Tomazič (Lj), Tome (Trbovlje), Zajc (Lj).

V Montevideu so se pričele tekme v najrazličnejših športih za prvenstvo Rio de la Plata. Kakor že ime kaže gre za tekme med Argentino in Urugvajem. V prvem dnevu tekem so si Argentinci priborili vsa prva mesta v plavanju, aeromodizmu in namiznem tenisu. Le v streljanju in še to samo v ležečem stavu je uspelo Urugvajcu Marvidu Chakijanu osvojiti prvo mesto, v vseh ostalih strelskih disciplinah pa so prve mesta osvojili argentinski strelci.

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía
T. E.: 658-7083

Vam nudi vse to najboljše kakovosti in najboljše znamke na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb.

Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago.

Rojaki! V hotelu PRIMAVERA

dobite najboljšo postrežbo
z zmernimi cenami,
Oskrbojete

ZORA in DANICA

Av. Luro 2525
Telef. 2-8425 Mar del Plata

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público
Pta. baja, of. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

Švedska firma Nordstroms Linbanor gradi skupaj s Kruppom posebno nakladalno napravo za pristanišče Lower Buchanan v Liberiji. S to napravo bodo nakladali železno rudo na ladje. Ruda bo prihajala iz 270 km oddaljenih rudnikov po železnici v vagonih po 90 ton vsak in jo bodo razkladali s to napravo po 70 vagonov na uro, obenem pa nakladali na ladjo s tolikšno hitrostjo, da bo 35.000 tonska ladja napolnjena v 8—10 urah. Vsa naprava bo stala 5 milijonov dolarjev.

Angleška firma Yenson and Nicholson iz Stratforda je vrgla v promet novo barvo, bolj odporno proti rjavenju. Uporabljala se bo pomešana z vodo. Pravijo, da bo tudi bolj odporna proti ognju in dalj trajajoča kakor sedanje.

OBVESTILA

V nedeljo, 12. marca t. l., bo po slovenski maši v Našem domu v San Justu roditeljski sestanek. Ker je sestanek v začetku šolskega leta in bodo v razpravi važna vprašanja, so starši otrok, ki obiskujejo šolski tečaj, vljudo vabljene, da se ga gotovo udeležijo.

Slovenska skavtska zveza sporoča članom in njihovim staršem, da se bodo pričeli v soboto, 11. marca 1961, redni sestanki in sicer: V San Martinu ob 9.30 v Slovenskem domu, v San Justu pa ob 16 v Našem domu. Načelstvo.

Slovenski fant potrebuje slovensko družbo in slovenske prijatelje. Vse to dobi v slovenskih mladinskih organizacijah...

SrZ obvešča svoje člane, da bo v nedeljo, 19. marca ob 16 na Pristavi XII. REDNI OBČNI ZBOR SLOVENSKE FANTOVSKÉ ZVEZE
Odbor

Vsem prijateljem in znancem sporočam žalostno novico, da je dne 24. februarja 1961 umrla v Gorici v 74. letu starosti moja pre-dobra mama

gospa LUCIJA MOZETIČ, ROJ. SREBRNIČ

K zadnjemu počitku so jo položili na pokopališču v Gorici.

Vsem jo priporočam v molitev!

Buenos Aires, 6. marca 1961.

Sin ing. Albin Mozetič
z družino

Zapustila nas je v 90. letu starosti naša ljuba mamika

gospa ANTONIJA KOVAČ, ROJ. SLAMNIK

Umrla je 21. februarja 1961 v Petrovčah pri Celju in bila dne 23. februarja 1961 pokopana s sv. mašo zadušnico na pokopališču sv. Kancijana v Žalcu.

Villa Ballester, Petrovče, Maribor, Ljubljana.

Žalujoči:

Tone Kovač z družino
in sorodniki in domovini

ZELEZNA ZAVESA

Železna zavesa ni samo politična fraza, pač pa, gledana od blizu, kruta resničnost.

Železna zavesa skoro po vsej svoji dolžini obstaja iz dveh vrst bodeče žice, minskih polj, kontrolnih pasov, signalnih naprav, obrambnih jarkov in opazovalnih stolpov. Povprečno je široka 500 do 600 metrov in se razteza ob vseh mejah, kjer se vzhodnoevropski sateliti stikajo z zahodnoevropskimi državami.

Bodeča žica je napeta po 1,5 m visokih železobetonskih stebrih, ki so zakopani v zemljo okoli 2 metra vzdolžno od meje. Druga vrsta bodeče žice je od prve oddaljena nekaj nad 2 metra. Med mejnimi kamni in bodečo žico je potegnena steza, po kateri se sprehajajo komunistične obmejne patrle.

Mnogo minskih polj so nanovo posejali leta 1957 z minami, ki eksplozirajo ob najmanjšem tresljaju. Zelo težko jih je najti, ker se skrbno zakrije z zemljo. Vsaka taka mina eksplozira že pod težo komaj 3 kg. Kjer gre meja čez jezero ali reko, je bodeča žica potegnena po vodi, mine pa vise na posebnih plavcih.

Mine so posejane v različnih obli-

kah. Ponekod so postavljene v trovrstnih mozaikih, drugje v prelomljenih črtah, spet drugje pa brez slehernega reda. Vsako minsko polje pripada izključno načrtu enega kilometra obmejne pasu. Konec vsakega minskega polja je označen z belimi ali rdečimi zastavicami.

Na vsakih nekaj minskih polj je med njimi ok. 2 metra širok pas med zastavicami, po katerem je mogoče hoditi varno med minami. Močno napeta žica, potegnena 2 metra za bodečo žico, predstavlja konec minskega polja in ob najmanjšem dotiku sproži signalne rakete.

Sledi ozek pas, ki ga imenujejo „tihi pas“, v katerega smejo stopiti samo komunistični častniki in še to samo ob izrednih slučajih. Patrle smejo stopiti v ta pas samo takrat, če so ugotovile človeka, ki hoče zbežati na drugo stran.

Vzhodno od „tiskega pasu“ se razteza kontrolni pas, neposejano področje, kjer se skrbno zrahljane zemlje. Posebej izurjeni stezoslеди berejo sledi, ki se poznajo v tem mehkelem pasu zemlje.

Vrsta opazovalnih stolpov je naslednji del smrtonosnega pasu. Ponekod so zgrajeni tik ob kontrolnem pasu, drugje pa so od njega oddaljeni

po 40 do 200 metrov. Oddaljenost zavisi od vidnosti in oblik ozemlja. Opazovalni stolp je 6 do 8 metrov visok — enostavna lesena kabina, pribita na leseno ogrodje. Štirioglasta kabina ima na vseh štirih straneh pravokotna okna ter je obdana z ozkim balkonom.

Obmejni komunistični vojak, član državne varnostne službe, je prekaljen v prepiranju, da se bo njegov sovražnik, se pravi „imperialist“, „fašist“ in „kapitalist“, skušal približati pod zemljo ali po drugih skrivnih potih do njega, da bi mu vzel življenje, njemu in njegovi domovini. V posebni šoli so mu povedali, da čeprav na drugi strani ni opazovalnih stolpov, ne minskih polj in ne bodeče žice, „ljudske demokracije“ morajo biti zaščitene pred tajno infiltracijo. Tako zre proti svojemu zahodnemu sosedu s pravim sovraštvom in je pripravljen streljati na vsakega, ki bi se od tam približal.

Da bi preprečili infiltracijo z začoda ali pobege z vzhoda, se ob železni zavesi sprehajajo komunistične patrle dveh do treh mož. Premikajo se ob dveh linijah — ena ob potiščnem kontrolnem pasu, druge med številnimi opazovalnimi stolpi. Premiki patrulj so tako urejeni, da se na isti liniji srečajo vsako uro. Če patrulja ugotovi kakršno koli kršitev meje, se ta uskavi in eden od članov patrulje

sporoči dogodek opazovalnemu stolpu, ki je z direktno telefonsko linijo zvezan s posebno postojanko. Ta postojanka pa ima direktno zvezo z obrambnim ministrstvom.

Obrambno ministrstvo je obveščeno o kršitvi meje, če patrulja ugotovi že samo deset prebežnikov, medtem ko avtomatično zapro mejo vzdolž 10 kilometrov na obe strani od kraja kršitve že ob ugotovitvi samo dveh ali treh sumljivih oseb.

Meja postane neprodušno zaprta tako, da podvojijo patrulje, kontrolirajo vse ceste in poti z vojaštvom, obvestijo civilne policijske agente in terence. Po kritičnem področju spuste policijske pse ter železna zavesa postane v nekaj trenutkih železni obroč, popolnoma pod vojaško kontrolo.

Begunec — ali kakor ga imenujejo v „ljudskih demokracijah“: sovražnik — ima malo možnosti za pobjeg. Sledov, ki jih nikakor ne more zabrisati v mehke kontrolnem pasu, bo našla patrulja navadno v manj kot eni uri. Težko je najti zatočišče kjer koli, ker nihče ne ve, kdo je na tem področju tajni policijski agent in kdo ni. Vsakdo je prepričan, da ga tako budno opazujejo, da si ne upa nihče skriti niti članov svoje lastne družine.

Če begunec le uspe niti patruljam — in neverjetno mnogim to uspe —

potem ga bodo verjetno odkrili nedelgo potem. Vsakdo, ki živi v 15 km širokem obmejnem pasu, ima posebno obmejno izkaznico, ki jo mora obnoviti vsake tri mesece in se osebno prijaviti krajevni policiji enkrat mesečno.

Zaradi take kontrole bi izgledalo, da je železna zavesa nekršljiva. Toda kakor ima vsak zakon svoje luknje, tako jih ima tudi ta sistem. Na nekaterih mestih, kakor n. pr. v Deutschkreutzu v Avstriji, teče železna zavesa med hišami vasice, tako da so sosedje državljani sovražnih držav. V Eisenstadtu v Avstriji železna zavesa deli na dve vaško pokopališče.

Prav tako nekateri deli železne zaves niso minirani. Tam so luknje, skozi katere vozijo vlaki čez mejo na Zahod. Toda kontrola na teh mestih je poostrena. Ponoči vlake osvetlijo z žarometi od spodaj, tako da se nihče ne more skrivati med osmi vozov. Preišejo vsak peščen vlaka, predno ga spustijo naprej.

Vendar mnogim uspe srečno pobegniti na Zahod. Toda razen v slučajih, kjer je mogoče obmejne častnike podkupiti (podkupnine se sučejo med 80.000 do 400.000 pesov) prehod železne zaves niso mogli kajti srečno priti čez minsko polja je kakor igrati na ruleti.

In stava pa ne more biti večja — svoboda ali smrt.